Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Pohjois-Pohjanmaa

13.3.2012 POPELY/82/07.04/2010

Metsähallitus Laatumaa, Tuulivoima
Tuulivoimapäällikkö Erkki Kunnari
PL81
90101 Oulu

Lausunto Metsähallitus Laatumaan Myllykankaan tuulivoimapuiston luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisesta Natura-arvioinnista

1. HANKE

Metsähallitus Laatumaa suunnittelee Iin Myllykankaalle tuulivoimapuistoa, joka sijaitsee linnuntietä noin 6 kilometrin etäisyydellä Kuivaniemen taajamasta kaakkoon. Tuulivoimapuisto koostuisi 10–19 tuulivoimalaitoksesta perustuksineen, tarvittavasta huoltotiestöstä, tuulivoimaloiden välisistä keskijännitekaapeleista sekä yhdestä tai kahdesta sähköasemasta, joilla liitytään hankealueella kulkevaan 110 kV voimajohtoon. Suunniteltujen voimaloiden yksikköteho olisi 2–3 MW ja kokonaisteho 25–50 MW. Voimaloiden napakorkeus olisi maksimissaan 150 m ja roottorin halkaisija maksimissaan 150 m.

Tuulivoimaloiden tekninen käyttöikä on noin 25 vuotta. Perustukset mitoitetaan 50 vuoden käyttöiälle ja kaapeleiden käyttöikä on vähintään 30 vuotta. Koneistoja uusimalla on tuulivoimapuiston käyttöikää mahdollista jatkaa 50 vuoteen asti.

Tarkasteltavana on kaksi toteuttamisvaihtoehtoa sekä ns. nollavaihtoehto.

Vaihtoehto VE 1: Rakennetaan alueen länsiosaan 10 voimalaa, jotka liitetään hankealueella alueen läpi kulkevaan 110 kV voimajohtoon. Tuulivoimaloiden kokonaisteho on 20–30 MW ja alueen pinta-ala 905 ha.

Vaihtoehto VE 2: Rakennetaan alueen länsi- ja keskiosaan 19 voimalaa, jotka liitetään hankealueella alueen läpi kulkevaan 110 kV voimajohtoon. Tuulivoimaloiden kokonaisteho on 38–50 MW ja alueen pinta-ala 3021 ha.

Nollavaihtoehto: hanketta ei toteuteta.

Sähköverkkoon liittymisen osalta on esitetty seuraavat vaihtoehdot:

1: Liittyminen hankealueella alueen halki kulkevaan 110 kV Raasakka–Isohaara -voimajohtoon. Voimajohdon välittömään läheisyyteen rakennetaan yksi 110/20 kV liityntäsähköasema, missä myös muunnetaan tuuliturbiineilta 20 kV keskijännitekaapeleilla tuleva teho 110 kV jännitteeseen. Sähköaseman koko on 25–50 MW.

2: Liittyminen hankealueella alueen halki kulkevaan 110 kV Raasakka–Isohaara -voimajohtoon kahdella 25 MW sähköasemalla. 110/20 kV:n liityntäsähköasemissa muunnetaan tuuliturbiineilta 20 kV keskijännitekaapeleilla tuleva teho 110 kV jännitteeseen.

2. TIEDOT EU:N NATURA 2000 -VERKOSTOON KUULUVISTA ALUEISTA JA HANKKEEN VAIKUTUSALUEEN SUHDE NATURA-ALUEISIIN

2.1 Tuuliaapa – Iso Heposuo (FI1101402)

Tuuliaapa – Iso Heposuo (FI1101402) sisältyy Suomen Natura 2000 -verkostoon sekä luonto- että lintudirektiivin mukaisena kohteena (SPA ja SCI).

Alueen koko on 1075 hehtaaria. Tuuliaapa – Iso Heposuo kuuluu valtakunnalliseen soidensuojeluohjelmaan ja Tuuliaavan laajennus vanhojen metsien suojeluohjelmaan.

Soidensuojelualue on edustava, linnustollisesti arvokas aapa- ja keidassuon yhdistelmä. Alueella on 121 ha puustoisia soita, jotka esiintyvät aapa- ja keidassoiden kanssa päällekkäisenä luontotyyppinä. Ulkosuon vanha metsä on luonnontilainen mäntyvaltaisten metsäsaarekkeiden ja soiden mosaiikki. Alue on ainoa laajempi luonnontilainen metsäalue Perämeren rannikon välittömässä läheisyydessä.

Natura-tietokortin mukaan alueella esiintyy seuraavat luontodirektiivin luontotyypit (tähdellä merkityt ovat priorisoituja luontotyyppejä):

Humuspitoiset lammet ja järvet	3 %
Keidassuot*	38 %
Aapasuot*	44 %
Boreaaliset luonnonmetsät*	4 %
Puustoiset suot*	0 %

Lintudirektiivin liitteen I lintulajeista alueella esiintyvät ampuhaukka, hiiripöllö, kapustarinta, kuikka, kurki, laulujoutsen, liro, metso, palokärki, sinisuohaukka, suokukko ja teeri. Lisäksi alueella esiintyy Natura-tietolomakkeen mukaan yksi uhanalainen laji. Lintudirektiivin liitteessä I mainitsemattomia säännöllisesti esiintyviä muuttolintuja alueella ovat jänkäkurppa, jänkäsirriäinen, metsähanhi, mustaviklo, nuolihaukka ja tuulihaukka. Alueen muuna lajistona mainitaan mm. isokuovi, taivaanvuohi ja töyhtöhyyppä.

Valtioneuvoston päätöksellä 2.6.2005 luontodirektiivin liitteen II mukaiseksi lajiksi alueelle lisättiin liito-orava. ELY-keskuksen tietojen mukaan liito-orava ei kuitenkaan esiinny alueella.

Natura-alue kuuluu kokonaisuudessaan Suomen tärkeisiin lintualueisiin (FINIBA-alue).

3. NATURA-ARVIOINNIN AINEISTO

Natura-arviointi on tehty osana Myllykankaan ympäristövaikutusten arviointia. Arviointiselostuksessa Natura-vaikutuksia on arvioitu omana lukunaan ja lisäksi liitteenä on erillinen Natura-arviointiraportti. Arviointia varten Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselta on pyydetty Natura-tietolomake ja tiedot uhanalaisten lajien esiintymätiedoista. Erillisessä Natura-arviointiraportissa lähdeaineistona mainitaan laajasti myös koko ympäristövaikutusten arviointiselostus ja tuulipuistohankkeen luontoselvitys. Tuuliaapa – Iso Heposuon lintulajistolle on laadittu erillisiä törmäysmallinnuksia. Linnuston osalta arviointi perustuu olemassa olevaan havaintotietoon, eikä Natura-alueella ole tehty erillisiä maastoselvityksiä. Olemassa olevan aineiston katsotaan kuitenkin kuvaavan riittävän luotettavasti Natura-alueen nykytilannetta. YVA-selostuksessa hankkeelle on tehty melumallinnukset CadnaA 4.1 -ohjelmistolla.

4. ARVIOINNISSA TODETUT VAIKUTUKSET NATURA-LUONNONARVOIHIN

4.1 Tuuliaapa – Iso Heposuo (FI1101402)

Tuulipuisto hanke sijoittuu kokonaisuudessaan Natura-alueen itäpuolelle. Natura-alueen länsirajasta on lähimpiin tuulivoimaloihin etäisyyttä vaihtoehdosta riippuen 1,3–3,1 km. Arvioinnissa on tarkasteltu luontodirektiivin liitteen I luontotyyppejä, luontodirektiivin liitteen II lajeja ja lintudirektiivin liitteen II lajeja sekä hankkeen vaikutuksia Natura-alueen koskemattomuuteen. Tuulipuiston toteuttamisvaihtoehtojen välisiä eroja tuodaan esiin linnuston törmäysriskilaskentojen yhteydessä. Muutoin vaihtoehtoja ei vertailla, vaan tehtyjen johtopäätösten mainitaan kuvaavan molempia vaihtoehtoja.

Natura-arvioinnissa mainitaan, ettei hankkeen aiheuttamat meluvaikutukset ulotu merkittävissä määrin Natura-alueelle. Arviointiselostuksessa esitetyn kuvan 5-61 perusteella näyttäisi, että 35 dB:n vyöhyke ulottuu vaihtoehdossa VE2 hieman Natura-alueelle, mutta muutoin meluvaikutukset eivät ulotu Natura-alueelle. Rakentamisen aikaisen melun vaikutuksia ei tuoda esiin.

Vaikutukset luontodirektiivin liitteen I luontotyyppeihin ja liitteen II lajeihin

Natura-alueelle ei rakenneta, eikä sen välittömään läheisyyteen sijoiteta tuulivoimaloita tai muita rakenteita. Arvioidaan, ettei hankkeesta kohdistu sellaisia suoria tai epäsuoria vaikutuksia, jotka muuttaisivat Natura-alueen biotooppirakennetta tai vesitasapainoa. Ei pidetä myöskään todennäköisenä, että hankkeen seurauksena Natura-alueelle kohdistuva retkeily tms. toiminta lisääntyisi huomattavasti. Kokonaisuudessaan heikentäviä vaikutuksia ei arvioida kohdistuvan Natura-alueen luontotyypeille.

Luontodirektiivin liitteen II lajeista Natura-tietolomakkeella mainitaan liito-orava, joka on erityisesti suojeltava laji, mutta tiettävästi laji ei esiinny alueella.

Vaikutukset lintudirektiivin liitteen I lajeihin

Hanke voi arvion mukaan mahdollisesti vaikuttaa Natura-alueen linnustoon pesimälintuihin kohdistuvan törmäysriskin kautta. Törmäysriskin lisääntyminen edellyttäisi suojeluperusteena olevien lintujen säännöllistä liikettä Natura-alueen ja meren rannikon välillä. Suojeluperusteena olevista lajeista katsotaan vain laulujoutsenen, kuikan ja päiväpetolintujen voivan käyttää hankealuetta tai meren rannikkoa ruokailualueinaan. Arvioidaan kuitenkin, että rannikkoa parempia ruokailualueita sijaitsee lähempänä pesimäalueita. Vaikutuksia on arvioitu lyhyesti lajikohtaisesti Natura-alueen lintudirektiivin liitteen I mukaisiin lajeihin. Lajeista tuodaan esiin pesimäalueiden sijoittumista ja analysoidaan ruokailulentojen todennäköistä suuntautumista hankealueelle lajin tyypillisen käyttäytymisen perusteella. Kokonaisuutena mihinkään lajiin ei arvioida kohdistuvan merkittäviä heikentäviä vaikutuksia.

Erityisesti suojeltavasta lajista todetaan, että lajin ensisijaiset saalislajit pesivät suobiotoopeilla, joten rannikolle suuntautuvien saalistuslentojen tarve on vähäinen. Erityisesti suojeltavan lajin arvioidaan ruokailevan ensisijaisesti Natura-alueella ja sen itä-koillispuolella. Lajille on kuitenkin arvioitu törmäystodennäköisyys sillä oletuksella, että laji käy saalistamassa rannikolla päivittäin pesimisaikanaan, jolloin riskiksi koko pesimäkaudelle on saatu 0,25 (VE1) – 0,44 (VE2).

Ampuhaukasta mainitaan, että pääasialliset pesimis- ja ruokailualueet sijoittuvat etäälle hankealueesta, eikä lajin poikittaislentoja tuulipuistoalueella pidetä todennäköisinä. Sinisuohaukan pesimäreviireistä ei ole tarkkaa tietoa. Sinisuohaukalle on laskettu pesimäajan törmäysriski sillä oletuksella, että sinisuohaukka saalistaa pääsääntöisesti tuulipuiston alueella ja esiintyy törmäystilassa yhden minuutin vuorokaudessa. Törmäysten määräksi on saatu 0,06 (VE1) – 0.12 (VE2).

Kuikka, kurki ja laulujoutsen ovat vesilintuja, jotka arvioinnin mukaan tyypillisesti ruokailevat pesimäjärvellään tai pesimäympäristön lähellä. Kuikan mainitaan pesivän Tuulijärvellä ja joutsenen todennäköisesti Tuulijärven koillispuolella olevien lampien alueella. Kurjen pesäpaikoista Natura-alueella ei ole tarkempaa tietoa, mutta lajille sopivia pesimäbiotooppeja todetaan olevan Natura-alueella runsaasti. Laulujoutsenen suhteen on arvioitu pesimäajan törmäysriski, jos joutsen ruokailee säännöllisesti rannikolla. Törmäystodennäköisyydeksi on saatu vaihtoehdossa VE1 100 %, jos ruokailulentoja tapahtuu joka toinen päivä. Vaihtoehdossa VE2 100 % törmäystodennäköisyyteen riittää joka neljäs päivä tapahtuva läpilento. Todetaan kuitenkin, että joutsen ruokailee pääsääntöisesti pesimissoidensa alueella, eikä hanke vaikuta nykyisiin pesimisalueisiin siten, että lajin suotuisan suojelun taso heikkenisi.

Hiiripöllön tyypillisen pesäpaikan todetaan olevan esim. hakkuuaukealla oleva koivupökkelö, josta on hyvä näkyvyys ympäristöön. Hiiripöllön saa-

listustavasta johtuen arvioidaan, ettei hiiripöllö pääsääntöisesti joudu törmäyskorkeudelle roottoreiden kanssa. Hiiripöllölle on kuitenkin arvioitu törmäystodennäköisyys siinä tapauksessa, että pöllö saalistaa tuulipuiston alueella päivittäin ja esiintyy törmäystilassa 2 minuuttia vuorokaudessa. Näin laskettuna törmäyksiä vuodessa on arvioitu tapahtuvan 1,8 (VE1) – 3,5 (VE2) vuodessa, jolloin yksittäisen hiiripöllön kuolleisuus on 100 %. Tilannetta pidetään Natura-alueella esiintyvien hiiripöllöjen osalta vain teoreettisena, eikä merkittäviä haitallisia vaikutuksia arvioida syntyvän.

Palokärjestä, kapustarinnasta, lirosta, metsosta, teerestä ja suokukosta mainitaan tyypilliset pesimäympäristöt ja todetaan, ettei hankkeesta aiheudu heikentäviä vaikutuksia lajeille.

Vaikutukset muihin lintulajeihin ja alueella säännöllisesti tavattaviin muuttolintuihin

Natura-tietolomakkeella mainitaan lintudirektiivin liitteen I lisäksi muita alueella esiintyviä lintulajeja. Lajien todetaan olevan pääasiassa varpuslintuja. Pesimäympäristöjen ei arvioida muuttuvan eikä törmäysriskin lajien kohdalla merkittävästi muuttuvan, joten lajeille ei arvioida kohdistuvan heikentäviä vaihtoehtoja kummastakaan toteuttamisvaihtoehdosta. Myöskään tietolomakkeella mainittuihin alueella säännöllisesti tavattaviin muuttolintuihin ei arvioida kohdistuvan heikentäviä vaikutuksia. Törmäysriskin kannalta herkimmän lajin arvioidaan olevan metsähanhi, mutta Myllykankaan kautta ei oleteta muuttavan merkittäviä määriä hanhia.

Vaikutukset Natura-alueen koskemattomuuteen

Hanke ei muuta Natura-alueen suojeluperusteena olevien luontotyyppien fyysisiä ominaisuuksia eikä muuta Natura-alueen vesitaloutta. Myöskään suojeluperustana oleviin eläinlajeihin ei arvioinnin mukaan kohdistu elinympäristövaikutuksia tai välillisiä vaikutuksia, kuten häirintää, jotka heikentäisivät Natura-alueen eheyttä. Törmäysvaikutukset kohdistuvat Natura-alueen länsipuolelle, eikä niiden arvioida aiheuttavan merkittäviä heikentäviä vaikutuksia minkään suojeluperusteena olevan lajin kohdalla. Kokonaisuutena arvioidaan, ettei Natura-alueeseen aiheudu sellaisia vaikutuksia, jotka heikentäisivät alueen soveltuvuutta suojeluperusteina olevien lajien elinympäristöksi.

Sähkönsiirto

Sähkönsiirtoa varten ei tarvita erillisiä ilmajohtoja eikä Natura-alueelle sijoitu sähkönsiirron rakenteita, joten vaikutuksia ei ennalta arvioiden aiheudu.

Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa

Natura-arvioinnissa ei tuoda esiin yhteisvaikutuksia muiden lähialueiden tuulipuistohankkeiden kanssa. YVA-selostuksessa yhteisvaikutuksia lähialueiden tuulipuistohankkeiden kanssa arvioidaan kuikan, kaakkurin, mustalinnun ja piekanan suhteen.

5. VAIKUTUSTEN LIEVENTÄMISMAHDOLLISUUDET NATURA-ARVIOINNIN MUKAAN

Natura-arvioinnissa tuodaan muutamalla lauseella esiin haitallisten vaikutusten lieventämiskeinoja. Todetaan, että lajistoon kohdistuvia vaikutuksia voidaan lieventää ajoittamalla rakentamisen aikaisia toimenpiteitä linnuston vilkkaimman muutto- ja pesimäkauden ulkopuolelle lokamaaliskuuhun. Käytön aikaisista lieventämiskeinoista mainitaan voimaloiden aiheuttaman melun minimoiminen.

YVA-selostuksessa kuvaillaan yleisiä haitallisten vaikutusten lieventämiskeinoja. Todetaan, että pesimäkauden alussa tulee välttää laajamittaisia rakennustöitä alueella ja vaiheistaa voimaloiden rakentaminen siten, että eläimistölle koituva haitta on mahdollisimman pieni. Törmäysvaikutusten pienentämisestä mainitaan voimaloiden varustaminen vilkkuvin huomiovaloin, jolloin linnut kykenevät huomioimaan voimalat paremmin. Todetaan myös, että voimaloiden sijoitussuunnitelma vähentää lintujen törmäysriskiä.

6. LAUSUNNOT

Myllykankaan tuulipuistohankkeen Natura-arviointi on osa hankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostusta. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on pyytänyt lausuntoja hankkeen YVA-selostuksesta useilta tahoilta. Tuuliaapa – Iso Heposuon Natura-alue on Metsähallituksen hallinnassa. Metsähallituksen Pohjanmaan luontopalveluiden lausunnossa on otettu kantaa Natura-arviointiin. YVA-selostuksesta annetut lausunnot ja mielipiteet ovat luettavissa kokonaisuudessaan yhteysviranomaisen Myllykankaan tuulipuiston ympäristövaikutusten arviointiselostuslausunnon liitteestä 2.

Metsähallitus, Pohjanmaan luontopalvelut

Metsähallituksen Pohjanmaan luontopalvelut antaa lausuntonsa hankealueen itäreunaan rajautuvan Tuuliaapa - Iso Heposuon Natura 2000 -alueeseen kuuluvien valtion omistamien alueiden hallinnoijana, sekä Natura-alueen läheisten, osittain hankealueeseen sisältyvien suojeluun varattujen valtion omistamien alueiden hallinnoijana. Natura-alue on lähes kokonaisuudessaan luonnonsuojelulailla perustettua soidensuojelualuetta (Tuuliaavan – Iso Heposuon soidensuojelualue).

Hankkeen vaihtoehdot

Vaihtoehdossa 1 voimalayksiköitä on vähemmän ja ne sijoittuvat kauemmas suojelualueista kuin vaihtoehdossa 2. Vaihtoehdolla 1 arvioidaan olevan jonkin verran pienemmät vaikutukset mm. läheisten suojelualueiden linnustollisiin arvoihin, kuin vaihtoehdolla 2.

Pohjanmaan luontopalvelut pitää hyvänä sitä, että YVA-ohjelmavaiheessa mukana ollut vaihtoehto 3, jossa voimalayksiköitä olisi rakennettu maksimissaan 32, on jätetty kokonaan pois. Näin on pystytty pienentämään läheisiin suojelualueisiin kohdistuvia vaikutuksia.

Linnusto

Hankealueeseen rajautuvien suojelualueiden luontoarvojen kannalta keskeisimpiä ovat hankkeen vaikutukset linnustoon. Tuuliaapa – Iso Heposuon Natura-alue on linnustollisesti arvokas alue, jonka lajistossa on mm. useita EU:n lintudirektiivin liitteen lajeja, sekä Suomen kansainvälisiä vastuulajeja.

Hankealueen läheisyydessä sijaitsevan Tuuliaapa – Iso Heposuon Natura-alueen linnustoon kohdistuvien vaikutusten arviointi perustuu Natura-tietokannassa oleviin linnustotietoihin. Tietokannan alkuperäiset tiedot ovat peräisin vuodelta 1996 ja niitä on täydennetty vuonna 2005. Natura-arvioinnin pohjana olisi ollut suotavaa käyttää ajan tasalla olevia tuoreita tietoja Natura-alueen linnustosta, mitä varten alueen linnustoa olisi pitänyt inventoida luotettavin maastomenetelmin. Tuore inventointi olisi pitänyt tehdä vähintään hankealuetta lähinnä olevalla Iso Heposuon osa-alueella.

Hankealueeseen rajoittuu myös suojelukohteita, jotka eivät sisälly Natura 2000 -verkostoon. Näitä ovat Iso Heposuo-Tuuliaavan suojelumetsä hankealueen koillisrajalla ja alueen itänurkkaan rajoittuva Metso-Kyngäs -niminen suojelutarkoitukseen valtiolle ostettu tila. Myös näiden alueiden linnustoa olisi ollut syytä selvittää ja arvioida mahdollisia hankkeen vaikutuksia niihin.

Arvioitaessa hankkeen vaikutuksia Tuuliaapa – Iso Heposuon Natura-alueella tavattaviin lintudirektiivin liitteen 1 lajeihin, todetaan jokaisen lajin kohdalla, että kokonaisuutena hankkeella ei arvioida olevan lajiin kohdistuvia merkittäviä heikentäviä vaikutuksia. Perusteluna tälle käytetään sitä, että ko. lajien Natura-alueella pesivät yksilöt eivät todennäköisesti käytä suunniteltua tuulivoimala-aluetta ruokailulentoihinsa tai muuhun säännölliseen liikkumiseensa. Tämä pitänee paikkansa pesimäaikana. Useimmat mainituista lajeista ovat kuitenkin muuttolintuja, jotka keväällä saapuvat pesimäpaikoilleen etelästä ja syksyllä lähtevät muuttomatkalleen etelään. Hankealue sijoittuu siten ainakin osaksi Natura-alueella pesivien direktiivilajien yksilöiden mahdollisen kevät- tai syysmuuttoreitin varrelle, joten törmäysriskien aiheuttamat haittavaikutukset voivat olla todellisia.

Yhteenveto

Kokonaisuutena Myllykankaan YVA-selostus sekä osayleiskaavan selostus ovat selkeitä ja niissä on käsitelty kattavasti erilaisia vaikutuksia. YVA:n, Natura-arvioinnin ja osayleiskaavan pohjaksi tehdyt linnustoselvitykset ja niiden pohjalta vedetyt johtopäätökset ovat kuitenkin jossain määrin puutteellisia, jolloin linnustoon kohdistuvista vaikutuksista ei todennäköisesti saada riittävän luotettavaa käsitystä. Hankealueeseen rajautuvien suojelualueiden luontoarvojen kannalta keskeisimpiä ovat juuri hankkeen vaikutukset linnustoon. Tuuliaapa – Iso Heposuon Natura-alue on linnustollisesti arvokas alue, jonka lajistossa on mm. useita EU:n lintudirektiivin liitteen 1 lajeja, sekä Suomen kansainvälisiä vastuulajeja.

7. ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN ARVIO NATURA-ARVIOINNIN ASIANMUKAISUUDESTA

Merkittävin Tuuliaapa – Iso Heposuon Natura-alueeseen kohdistuva vaikutus muodostuu voimaloiden aiheuttamasta törmäysriskistä Natura-alueen linnustoon. Tämä on luonut arviointiin haastetta, koska törmäysriskien laskentaan ja arviointiin liittyy suuria epävarmuustekijöitä.

Natura-arvioinnissa puute on Natura-alueen lintudirektiivin liitteen I mukaisten lajien kevät- ja syysmuuton huomioimatta jättäminen. Suurin osa alueen arvokkaasta linnustosta on muuttolintuja, kuten Metsähallituksen

luontopalvelutkin huomauttaa lausunnossaan. Natura-arvioinnissa todetaan, että ainoat mahdolliset vaikutukset suojeluperusteena oleviin lintulajeihin voivat ilmetä pesimälinnustoon kohdistuvien lisääntyvien törmäysvaikutusten kautta, mikä edellyttäisi suojeluperusteena olevien lintujen säännöllistä edestakaista liikettä meren rannikolle. Natura-alueen pesimälinnuston kevät- ja syysmuutto aiheuttaa kuitenkin törmäysriskin, mikäli lajit muuttavat hankealueen kautta.

YVA-selostuksessa todetaan, ettei liito-oravasta ole havaintoja tuulipuistohankkeen läheisyydestä eikä lajille sopivia varttuneita kuusimetsiä tai ruokailuun soveltuvia lehtipuuvaltaisia metsiä ole paljoa hankealueella. Lajiin ei tällä perusteella arvioida kohdistuvan vaikutuksia.

Natura-alueen pesimälinnustosta esitetään joidenkin lajien kohdalla analyyttista pohdintaa lajin ruokailulennoista pesimäaikaan. Useasta lajista esitetään, että lajille soveltuvia ruokailualueita on Natura-alueella eikä siksi ole syytä olettaa lajien lentävän tuulivoimaloiden läheisyydessä. ELY-keskus pitää arviota Natura-alueella pesivillä lajeilla todennäköisenä.

On arvioitu, ettei hanke vaikuta laulujoutsenen nykyisiin pesimäalueisiin siten, että lajin suotuisan suojelun taso heikentyisi.

Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiirin (YVA-selostuksesta annettu lausunto) mukaan hankealueen itäpuolella pesivät joutsenet saattaa lentää rannikolle arvioitua enemmän. ELY-keskus toteaa arvion, ettei hanke vaikuta laulujoutsenen pesimäalueisiin oikeaksi. Lajille voi koitua vaikutuksia lähinnä kasvaneena törmäysriskinä. Tietoa pesimälintujen liikkeistä pesimäaikaan hankealueella tai sen läpi ei ole kerätty arvioinnin aikana, mikä luo epävarmuutta kunkin lajin ruokailulentojen suuntautumiseen.

Haitallisten vaikutusten lieventämiskeinot jäävät arvioinnissa melko yleiselle tasolle. Esimerkiksi mahdollisuutta pysäyttää voimalat muuton kannalta kriittisinä päivinä ei analysoida.

Kokonaisuutena Natura-arviointi on kohtuullisen analyyttinen, kun otetaan huomioon hankkeen sijoittuminen Natura-alueeseen nähden. Kaikkia lajeja ei tarkastella kovinkaan syvällisesti, eikä kaikkia vaikutustyyppejä ole pohdittu (lintumuuton aikainen törmäysriski), mutta oleellisimmat vaikutukset on pystytty kuitenkin tunnistamaan. Epävarmuutta arviointiin tuovat monet tekijät, kuten ruokailulentojen havaintotiedon puuttuminen, osin vanhat tiedot Natura-alueen lajistosta ja törmäysriskin arviointiin liittyvät oletukset.

8. ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN ARVIO VAIKUTUKSISTA JA NIIDEN MERKITTÄVYYDESTÄ

8.1 Vaikutukset luontodirektiivin luontotyyppeihin ja luontodirektiivin liitteen II lajeihin

Natura-alueelle tai sen lähelle ei rakenneta, eikä alueen vesitalouteen vaikuteta. ELY-keskus katsoo, että vaikutuksia Natura-alueen luontotyyppei-

hin ei ole ennakoitavissa. Myöskään luontodirektiivin liitteen II mukaisiin lajeihin ei ole odotettavissa merkittäviä heikentäviä vaikutuksia.

8.2 Vaikutukset lintudirektiivin liitteen I lajeihin

Arvioinnissa on käytetty Natura-tietolomakkeen tietoja sekä olemassa olevia uhanalaisten lajien esiintymätietoja. Maastotöistä saatavan tiedon puuttuminen heijastuu Natura-arvioinnin yleispiirteisyytenä ja vaikuttaa arvioinnin luotettavuuteen. Vaihtoehdon 1 mukainen lähin tuulivoimalaitos sijoittuisi runsaan 3,1 km etäisyydelle ja vaihtoehto 2 mukainen vähintään 1,2 km etäisyydelle Natura-alueen rajasta. Uusia teitä tai muita rakenteita ei ole tarkoitus rakentaa tämän lähemmäksi Natura-aluetta. ELY-keskus katsoo oikeaksi Natura-arvioinnin toteamuksen, ettei meluvaikutuksilla ole heikentävää vaikutusta Natura-alueen suojeluperusteena olevaan lajistoon. Törmäysriskin kohoaminen on ainoa suojeluperusteena oleviin lajeihin kohdistuva mahdollinen vaikutus.

Natura-arvioinnissa pohditaan Natura-alueen pesimälajien liikkumista ja arvioidaan törmäysriskiä. Yleispiirteisyydestään huolimatta ELY-keskus katsoo, ettei kummankaan vaihtoehdon mukaisesti toteutettuna tuulivoimalaitoksista aiheudu ennalta arvioiden merkittävää heikentävää vaikutusta Natura-alueen lajistolle. Tuulivoimaloiden törmäysriskiseurannalla saadaan tietoa myös hankkeen mahdollisista vaikutuksista Tuuliaapa–Iso Heposuon Natura-alueelle.

8.3. Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa

Natura-arvioinnissa ei arvioida yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden, erityisesti lähialueiden tuulipuistohankkeiden, kanssa. Arviointiselostuksessa vaikutuksia on arvioitu neljälle lajille. ELY-keskus katsoo, että lintudirektiivin liitteen I mukaisten Natura-alueella pesivien lajien pesimämahdollisuuksiin eri tuulipuistohankkeilla ei todennäköisesti ole merkittäviä yhteisvaikutuksia.

9. JOHTOPÄÄTÖKSET

Luonnonsuojelulain 65 ja 66 §:ien säännöksillä on toimeenpantu luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan mukaiset hankkeiden vaikutusten ennalta arviointia koskevat velvoitteet. Toimenpiteiden hyväksyminen toimivaltaisessa viranomaisessa on Euroopan tuomioistuimen (C-127/02) mukaan mahdollista, kun on asianmukaisen arvioinnin päätelmin varmistuttu, "ettei ole olemassa mitään tieteelliseltä kannalta järkevää epäilyä" haitallisten vaikutusten aiheutumatta jäämisestä.

ELY-keskus katsoo, että tietyistä puutteista huolimatta on arvioitavissa, ettei hankkeen kummastakaan vaihtoehdosta aiheudu merkittävästi heikentävää vaikutuksia niille luonnonarvoille, joiden vuoksi Tuuliaapa–Iso Heposuo (FI 1101402) on sisällytetty Suomen Natura 2000 -verkostoon. Seurannalla tulee tarkentaa arvioituja vaikutuksia ja tarvittaessa lieventää haittoja.

Luonnonsuojeluyksikön päällikkö
Metsänhoitaja Eero Melantie

Ylitarkastaja Tuukka Pahtamaa

TIEDOKSI

Suomen ympäristökeskus
Ympäristöministeriö
Metsähallitus, Pohjanmaan luontopalvelut, Oulu
Iin kunta
Simon kunta
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto / Ympäristöluvat
Pöyry Finland Oy
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus / alueiden käyttö, vesistö, ympäristönsuojelu, L-vastuualue